

Landelijke IKC dag
29 september 2023
Utrecht

Ineke Oenema-Mostert
Lector Early Childhood NHL Stenden
Landelijk Expertise Centrum Jonge Kind
ineke.oenema@nhlstenden.com

Overeenstemming en doorgaande lijnen

Daar gaat het om!

Ontwikkeling & leren jonge kinderen

Even voorstellen

Onderzoek en onderwijs: Early Childhood Intervention

Handelingsbekwaamheid
educatief- en onderwijsprofessional jonge kind

- NHLStenden hogeschool: Academie Primair Onderwijs
 - Landelijke Expertise centrum Jonge Kind
- Orthopedagogiek rijksuniversiteit Groningen
Copromotor

Vraag

Doorgaande lijn ontwikkeling en leren
jonge kinderen in een IKC

Welke begrippen komen 'boven'?

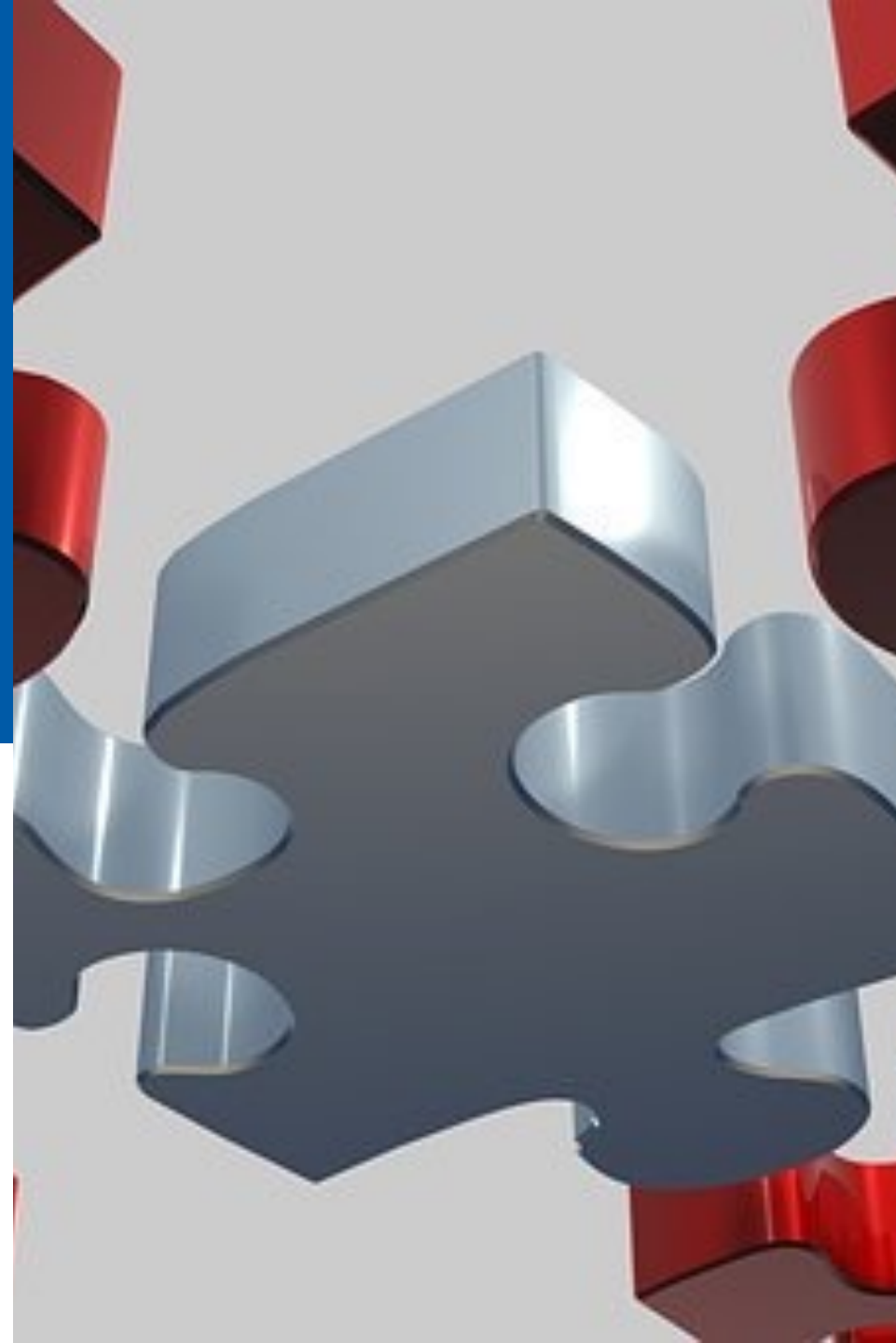

De verbinding tussen educatie en onderwijs

- Kantelend perspectief
- De verbinding tussen het waarom-hoe-wat
- Proces- /product gestuurd
- Voor- en vroegschool
- Wet- en regelgeving
- Pedagogisch medewerkers – leraar – pedagogisch coach;

Onderzoek: Monitoring de kwaliteit van het proces

Kantelend perspectief

Adviezen Onderwijsraad 2010 /2018

Aandacht voor de brede ontwikkeling

Leeftijdscustering 0-8 en 8-14 jaar doorgaande lijn ontwikkeling

Wetenschappelijke aandacht voor

Bandbreedte ontwikkeling

Spreiding in tempo en ontwikkeling

Fasering in breinontwikkeling

Sprongsgewijs

Trial and error – ervaren leren

(o.a Laevers, 2014, Marcon, 2014, Shapiro cs, 1987, Scherder, 2017, Van Dinteren, 2014)

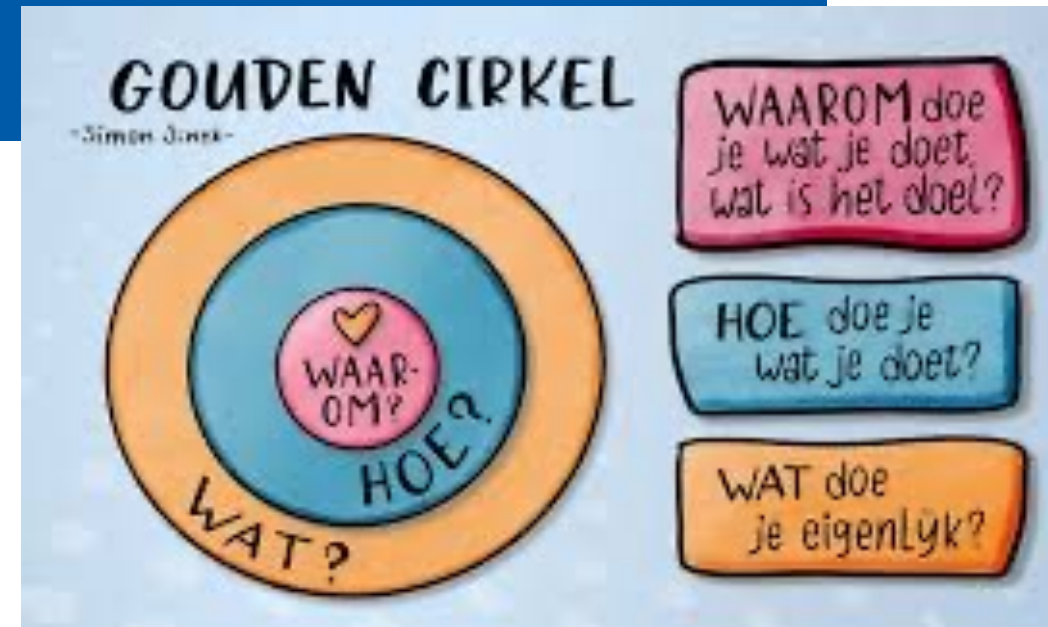
Doorgaande lijn educatie en onderwijs

De verbinding tussen het waarom-hoe-wat

Waarom – visie op ontwikkeling en leren –jonge- kind

Hoe - het proces: afstemmen op begingedrag en betrokkenheid = motivatie

Wat: krachtige leer- en ontwikkelomgeving

Ontwikkeling en leren jonge kinderen: proces en doelgericht

Onderzoek 'monitoring de kwaliteit van het proces' Waarom?

- **Vervroegd en intensiever aanbod** in Voor- en Vroegschoolse Educatie is een beschermende factor is om onderwijsachterstanden te verminderen;
- **Hoge kwaliteit van deze educatie** houdt verband met de effectiviteit (Kathy, 2014; Slot & Leseman, 2019)
 - beter ontwikkelde vroegschoolse vaardigheden
 - sociaal sterker onderlegd (Mokrova, Broekhuizen & Burchinal, 2015).
- **Overeenstemming en doorgaande lijn** tussen de voorschoolse en vroegschoolse educatie (Atchison & Pompelia, 2018; Inspectie van onderwijs, 2019, 2016; Slot & Leseman, 2019).
- **Overgang** van de voorschoolse naar de vroegschoolse voorziening verloopt soepel.
- Op het moment dat deze transitie soepel verloopt zorgt dit voor meer plezier in school, **positief effect** op de schoolcarrière (Atchison & Pompelia, 2018).
- Overgang van voor- naar vroegschoolse **niet soepel**: kans hoog stressniveau bij kinderen → **negatieve effecten op het latere academische succes en sociale welzijn.**

Onderzoek 'monitoring de kwaliteit van het proces' 2020-2023

Achtergrond

Gemeente Leeuwarden Kwaliteitsteam VVE kwaliteit: een proces of product monitor?

- › Pedagogische en didactische kwaliteit omgeving: ontwikkelpunten?
- › Wat vraagt dit van medewerkers;
- › Wat is er nodig;

Locaties onderzoek

- 12 IKC + locaties – doelgroep kinderen; pedagogisch medewerker, Leraar groep 1 en 2 pedagogisch coaches, IB-ers, locatiedirecteuren. Per locatie 3 / 4 medewerkers.

Tijdvak

- 2020/2021 Uitvraag aan de hand van stellingen / wetenschappelijke onderbouwing thema's;
- 2022 Instrumentontwikkeling en Ronde tafelgesprekken: ontwikkelpunten per locatie;
- 2023 Rondetafelgesprekken en ontwikkelpunten;

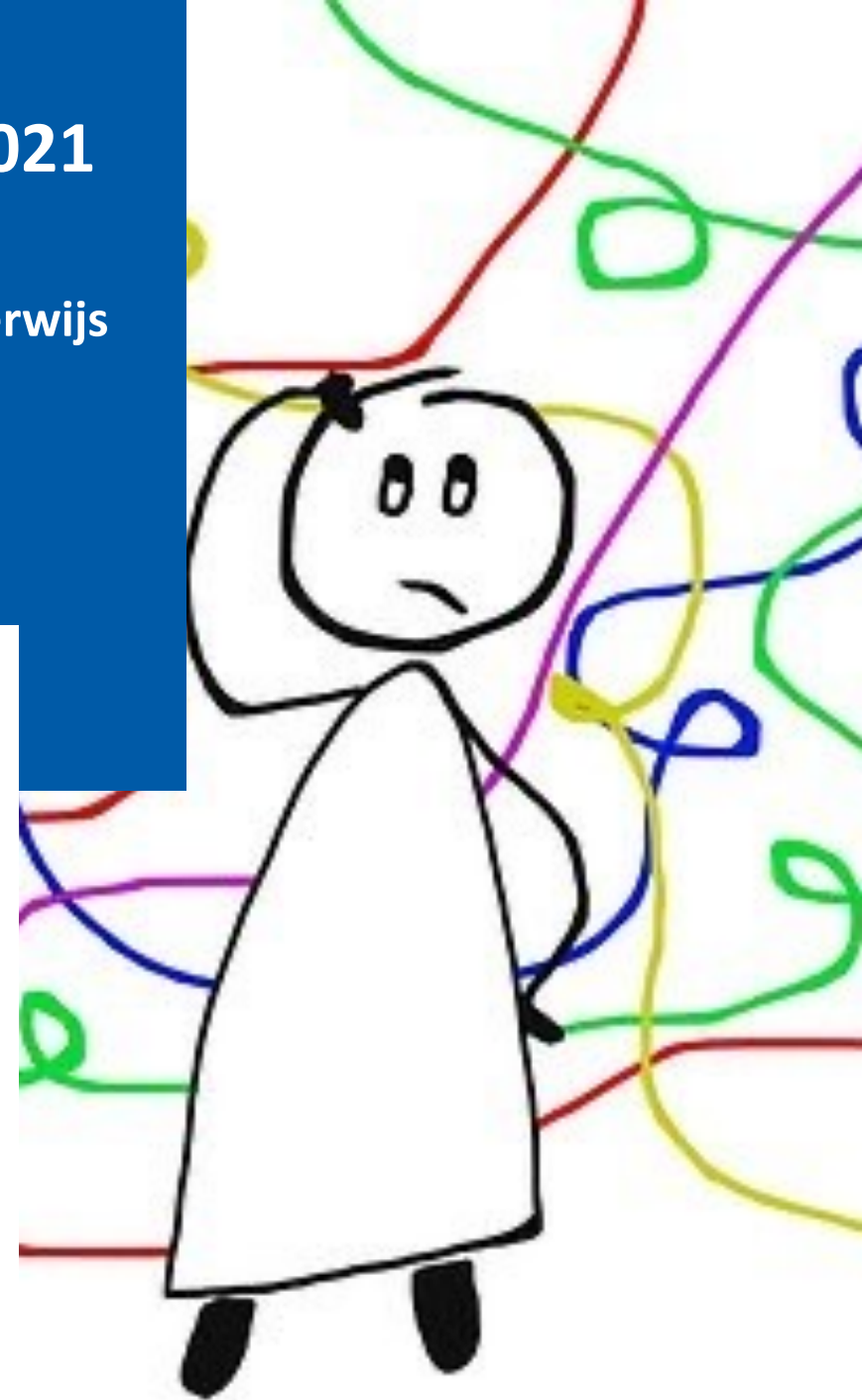

Monitoring de kwaliteit van het proces 2021

I Uitvraag ontwikkel- en aandachtspunten educatie – onderwijs

- Ontwikkelingsvolgsystemen laten aansluiten.
- Afstemming inhoudelijke doelen dan wel gemeenschappelijke doelen IKC.
- De pedagogische visie van het IKC is vindbaar maken
- Eenduidigheid over bijvoorbeeld vrij-, begeleid en geleid spel.
- Dagritmes en dag-rituelen afstemmen.
- Constatering: Doelen worden bij elkaar over de schutting gekieperd.
- Vraag: aan welke doelen moet voldaan worden; moeten voldoen aan de van bovenaf opgelegde SLO doelen
- Constatering: uren voor overleg voor en vroegschools zeer moeilijk af te stemmen
- Pedagogisch coaches als zeer waardevol ervaren.

Monitoring de kwaliteit van het proces 2021

II Onderbouwing thema's Mastertheses orthopedagogiek

- De gezamenlijke visie op de ontwikkeling en het leren van jonge kinderen
- Het pedagogisch en educatief handelen
- De overdracht tussen voor- en vroegschool
- Het volgen van de ontwikkeling en het leren
- Zorg en begeleiding
- Ouderbetrokkenheid en educatief partnerschap
- Kennis en vaardigheden voor het werken met jonge kinderen
- De inhoudelijke samenwerking tussen voor- en vroegschool

Monitoring de kwaliteit van het proces 2022

Rondetafelgesprekken

De zelfevaluatie is een aangepaste versie van de kwaliteitskaart van Sardes (Versteegen, 2020)

Thema's zelfevaluatie (ZE):

1. Gezamenlijke visie op ontwikkeling en leren jonge kinderen
2. Pedagogisch en educatief handelen
3. De overdracht tussen voor- en vroegschool
4. Het volgen van de ontwikkeling en het leren van jonge kinderen
5. Zorg en begeleiding
6. Ouderbetrokkenheid en educatief partnerschap
7. Kennis en vaardigheden voor het werken met jonge kinderen
8. Inhoudelijke samenwerking tussen voor- en vroegschool

Tot slot ZE: Ontwikkel- en actiepunten van het afgelopen en voor het komende jaar

Onderzoek 'monitoring de kwaliteit van het proces' 2022

De teams noemen de volgende ontwikkel- en actiepunten 2022 naar aanleiding van de zelfevaluatie:

- het ontwikkelen van een gezamenlijk visie op ontwikkeling en leren van jonge kinderen (thema 1);
- de verdieping van kennis over ontwikkeling en leren van jonge kinderen (thema 7)
- de doorgaande lijn in pedagogische – en educatief handelen versterken en afstemmen (thema 2);
- het stimuleren van ouderbetrokkenheid en educatief partnerschap (thema 6);

Onderzoek ‘monitoring de kwaliteit van het proces’ Waarom?

- Slot en collega's (2015) en Jepma & Vanderheyden (2022) geven aan dat het steeds duidelijker wordt dat **professionalisering** gericht op het werken met jonge kinderen bijdraagt aan de kwaliteit van vve / proceskwaliteit. Kennis over de ontwikkeling en leren van jonge kinderen is hierin een bepalende factor.
- **Het ophalen van ontwikkelingsperspectieven** in het licht van het monitoren van de kwaliteit van het proces. Het gaat niet om goede of foute antwoorden op de vragen en stellingen, maar om zicht te krijgen op de prioritering als het gaat om de ondersteuning van de kwaliteit van het werkproces.
- De zelfevaluatie als instrument binnen het monitoringsonderzoek wordt zo helpend bij het **maken van keuzes** en **het bespreken van de stappen** die een team IKC-professionals voor- en vroegschool wil zetten in het steeds beter vormgeven van de doorgaande lijn en het verhogen van de kwaliteit van proces.

Professionalisering

Geraadpleegde Literatuur

Atchison, B., & Pompelia, S. (2018). *Transitions and Alignment from preschool to kindergarten*. Geraadpleegd via

<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED588870.pdf>

Inspectie van het onderwijs. (2019, november). *Samenwerken aan kwaliteit en kansen voor kinderen*. Geraadpleegd via

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/11/30/samenwerken-aan-kwaliteit-en-kansen-voor-kinderen>

Jepma, IJsbrand & Verheyden, vander, Karin (2022). *Impact van voorschoolse educatie*. Utrecht: Sardes. Geraadpleegd via

<https://www.onderwijskennis.nl/artikelen/de-impact-van-voorschoolse-educatie>

Mokrova, I., Broekhuizen, M., & Burchinal, M. (2015). *Pre-Kindergarten and Kindergarten Classroom Quality and Children's Social and Academic Skills in Early Elementary Grades*. Geraadpleegd via <https://eric.ed.gov/?id=ED562445>

Oenema-Mostert, C.E. (2021). Monitoring van de kwaliteit van het VVE-proces

Voor- en Vroegschoolse Educatie gemeente Leeuwarden. Leeuwarden: Gemeente Leeuwarden & NHL Stenden Academie Primair Onderwijs, lectoraat Early Childhood.

Slot, P. & Leseman, P. (2019). *Investeren in kinderen van 0-12 jaar, bevindingen uit de wetenschap*. Geraadpleegd via

https://pactvoorkindcentra.nl/images/pdf/190326_Wat_we_weten.pdf

Slot, Pauline L., Leseman, Paul P.M., Verhagen, Josje, Mulder, Hanna (2015). *Associations between structural quality aspects and process quality in Dutch early childhood education and care settings*. *Early Childhood Research Quarterly*, 33, 64-76.

<http://dx.doi.org/10.1016/j.ecresq.2015.06.001>

Versteegen, H. (2020). *Kwaliteitskaart doorgaande lijn binnen de voor- en vroegschool*. Utrecht: Sardes. Geraadpleegd via

https://sardes.nl/pathtoimg.php?id=3753&image=leeg_schema_doorgaande_lijn.docx.pdf